

HUMANISTISCH VERBOND

Arnhem-Rijnstreek

Cursussen en workshops over Humanisme en Filosofie

'Vrij denken, samen leven'
Programma 2023 -2024

HUMANISTISCH VERBOND

Arnhem-Rijnstreek

Inhoud

Seizoensopening: De toekomst van ons voedsel	1
Filosofiecafé Wageningen	1
Humanistisch café: ontmoeten en reflecteren	2
Cursus: Kopstukken van het humanisme	2
Arnhem in Dialoog	3
Levenstestament en rouwverwerking	3
Verdiepingsdag: Goed leven, goede dood	4
Workshop: Kennis maken met Humanisme	4
Twee bijeenkomsten: 75 jaar rechten van de mens	5
Muziek en zingeving door Lennart Kolenberg	6
Nieuwjaarsbijeenkomst	6
Bekommernis, over omzien naar de ander	7
Verdiepingsdag De dialoog - Verbindend in gesprek	8
Lezing: Inclusie door Martien Schreurs en korte ALV	8
Cursus: Filosofie in de praktijk	9
Themabijeenkomsten maand van de filosofie 2023	10
Wereldhumanismedag: Humanistische Mystiek	10

Dit programma kwam tot stand in samenwerking met het Nivon Arnhem e.o.
De ledenprijzen gelden voor zowel HV als Nivon.

Colofon:

Programmagids HVAR
Nieuwe editie medio 2023
verschijnt 1x per jaar

Redactie HVAR:
Jeannette Janssen,
Maria van Kempen

Coördinatie/Eindredactie:
Helga Bod (Nivon)
Productie: Editoo
Vormgeving:
Van Groot tot Klein

Vrij denken, samen leven

Humanisme staat voor betekenisvol en integer leven op basis van gezond verstand. Welzijn en geluk van iedereen staan centraal bij levensvragen. Durven twijfelen aan eigen ideeën en in gesprek gaan met mensen die anders denken, scherpt de geest. Geloven in de kracht van de mens en eerbied voor de mens en de natuur zijn belangrijk.

De afdeling Arnhem-Rijnstreek van het HV organiseert activiteiten voor leden en belangstellenden. Een aantal activiteiten wordt samen met Nivon georganiseerd.

Nieuwsbrieven, flitsmails en website

Op de website van het HVAR en in nieuwsbrieven en flitsmails staat actuele informatie. Op de website staan ook de 'vaste activiteiten', dat zijn doorlopende activiteiten die leden organiseren, zonder bemoeienis van het bestuur.

Het bestuur van het HV Arnhem-Rijnstreek (HVAR):

Anja Niewind, voorzitter

Maria van Kempen, secretaris

Willie Vrieler, penningmeester

Jeannette Janssen, algemeen bestuurslid

Marten Hummel, algemeen bestuurslid

Seizoenopening: De toekomst van ons voedsel

Door Loekie Langendoen en
Froukje Witteveen

Zondagmiddag 3 september 2023

NIVON en HVAR openen het seizoen met een lezing over de toekomst van ons voedsel.

Onze voedselkeuzes beïnvloeden onze gezondheid, economie en natuur. Wat wij eten raakt onze cultuur, politieke keuzes en hoe de wereld er in de toekomst uit zal zien. De transitie naar een efficiënter en duurzamer voedselsysteem is noodzakelijk. De uitdaging is om tot een gezond, milieuvriendelijk en circulair voedselsysteem te komen, zonder verspilling.

Loekie en Froukje nemen ons mee in deze transitie en verzorgen een proeverij met zowel zoete als hartige hapjes.

Aanmelden niet nodig

Wanneer: Zondag 3 september om 14.30 uur, inloop vanaf 14.00 uur
 Waar: De Wasserij, Molenbeekstraat 26a, Arnhem
 Prijs: Gratis

Filosofiecafé Wageningen

Tweede zondagmiddag van de maand

Elke tweede zondag van de maand, behalve in de zomervakantie, houdt een spreker een inleiding van ongeveer een uur.

Na een pauze is er gelegenheid om met de inleider en andere aanwezigen in gesprek te gaan. De onderwerpen zijn divers en haken vaak aan bij actuele, maatschappelijke thema's.

Actuele informatie vindt u in nieuwsbrieven en op www.humanistischverbond.nl/afdeling-arnhem-rijnstreek/filosofiecafe-wageningen

Aanmelden niet nodig

Wanneer: Elke tweede zondag van de maand (behalve in de zomervakantie) om 14.30 u
 Waar: Thuis, Stationsstraat 32, Wageningen
 Prijs: Leden € 8,-, niet-leden € 10,-, studenten halve prijs, leerlingen Pantarijn gratis

Humanistisch café: Ontmoeten en reflecteren

**Vanaf zaterdagmiddag
30 september 2023**

Tijdens het humanistisch café bespreken de deelnemers actuele thema's met elkaar aan de hand van teksten, gedichten en muziek. Leentje den Boer of Corrie Roeper, beide humanistisch geestelijk begeleider, leiden het gesprek en inspireren deelnemers tot nadenken. Thema's zijn bijvoorbeeld stilte, bescheidenheid en eendigheid.

Het café is er voor een verdiepingsmoment, om anderen te ontmoeten en om over eigen grenzen heen te kijken.

Anmelden bij:
leentjehumanist@gmail.com,
cc. corriehumanist@gmail.com
of tel 06 19 57 66 83 (Leentje).

Wanneer: Laatste zaterdag van de maand behalve in dec., juli en aug. van 16.30 - 17.00 u.

Waar: De Wasserij, Molenbeekstraat 26a, Arnhem

Prijs: Gratis voor leden, niet-leden € 2,- (bijdrage voor koffie is welkom)

Cursus: Kopstukken van het humanisme

**Door Jos de Wit
Vanaf dinsdagavond
26 september 2023**

Wat hebben de voorchristelijk Indiase leermeester Siddharta Gautama (Boeddha), de 12e eeuwse Cordobaanse arts Averroës, de 17e eeuwse Nederlandse lenzenlijper Spinoza, de 19e eeuwse Duitse classicus en schrijver Nietzsche en de 20e eeuwse, naar Amerika gevluchte, Joodse politiek filosoof Hannah Arendt met elkaar gemeen? Allemaal hebben ze bijgedragen aan het moderne humanisme met nadruk op 'vrij denken en samen leven'.

In de cursus worden deze filosofen behandeld. Na de presentatie staan we stil bij de vraag wat wij nu nog kunnen leren van hun inzichten.

Jos de Wit is filosoof. Het cursusboek is voor € 15,- te koop (winkelprijs € 16,95) op de eerste cursusavond.

Wanneer: dinsdagen 26 sept, 3, 10, 24 en 31 okt van 19.30 - 21.30 uur

Waar: De Wasserij, Molenbeekstraat 26a, Arnhem

Prijs: leden € 62,50, niet-leden € 85,-

Anmelden: bij secretaris@hv-arnhem.nl of tel. 06-44 19 38 31

Arnhem in Dialoog

Dinsdagmiddag 7 en donderdag-
avond 9 november 2023

HVAR organiseert samen met Nivon twee dialoogtafels. U gaat met onbekende mensen in gesprek over een thema dat pas later bekend wordt. Arnhem in Dialoog is de lokale variant van de landelijke Dag van de Dialoog, begonnen in de VS als reactie op de aanslagen op 9-11. Arnhem in Dialoog is in de eerste week van november.

HVAR en Nivon hebben twee gesprekstafels in De Wasserij. U kunt ook elders deelnemen.

Aanmelden bij www.arnhemdialoog.nl
of tel. 026-3513185 (D3rde Verdieping)
of bijsecretaris@hv-arnhem.nl of
tel. 06 44 19 38

Wanneer: dinsdag 7 nov om 14:00
uur en donderdag 9 nov
om 20.00 uur

Waar: De Wasserij, Molenbeek-
straat 26a, Arnhem

Prijs: gratis

Levenstestament en rouwverwerking

Dinsdagmorgen 14 november en
donderdagmiddag 7 december

Op 14 november geeft Notaris Schipper uitleg over een levenstestament. Daarmee kunt u regelen wie bevoegd is om namens u te handelen als u daartoe zelf niet meer in staat bent, maar nog wel in leven bent. En hij bespreekt medische wensen, zoals niet of juist wel behandelen en euthanasie.

Op 7 december gaat Rieky van Elk, werkzaam als Humanistisch geestelijk verzorger met u in gesprek over de dood, met als titel 'Praten over de dood verrijkt het leven'. Om meteen daarbij te zeggen dat wijsheid hierover in onszelf ligt. Deze middag verzorgt de partner van Rieky, Alex van der Horst Nederlandstalige luisterliedjes uit de cyclus 'levensloop en lange liefde'.

Aanmelden bij secretaris@hv-arnhem.nl
of tel. 06 - 44 19 38 31

Wanneer: dinsdag 14 nov. van
10.00 – 12.00 uur
en donderdag 7 dec
van 14.00- 16.00 uur

Waar: De Wasserij, Molen-
beekstraat 26a,
Arnhem

Prijs: Leden € 7,50, niet-
leden € 10,00

Verdiepingsdag: Goed leven, goede dood

Zaterdag 18 november 2023 van
10.00 – 16.00 uur

Wat is voor u een goede dood? En wat betekent een goed leven? Door de dood in de ogen te kijken wordt ook duidelijker waarvan u blij wordt.

U onderzoekt de gevoelens die de dood ongemakkelijk maken. U leert vaardigheden voor een gesprek waarin u praktische helderheid wilt krijgen en tegelijk om moet gaan met eigen emoties en die van de ander.

We gebruiken de inzichten van verschillende filosofen, bijvoorbeeld René Gude, Christa Anbeek en Irvin Yalom maar de belangrijkste bron van wijsheid bent uzelf en de andere deelnemers.

De docent, Roland Gerritsen is humanistisch geestelijk begeleider en een ervaren docent.

Aanmelden:

www.humanistischverbond.nl/arnhem

Wanneer: Zaterdag 18 november van 10.00 – 16.00 uur
Waar: De Wasserij, Molenbeekstraat 26a, Arnhem
Prijs: Leden € 50,-,
niet-leden € 70,-,
(minimum inkomen: Leden € 25,- en niet-leden € 35,-)

Workshop: Kennismaken met Humanisme

Donderdagavond: 23 november
2023 in Bennekom en dinsdag-
avond 26 maart 2024 in Arnhem

Hoe kunt u bijdragen aan meer verbondenheid? Hoe blijft u kritisch én open voor andere meningen? Wat geeft het leven zin? Ontdek in 2,5 uur wat het humanisme kan betekenen voor (nieuwe) antwoorden. Denkers als Erasmus, Arendt en Manschot helpen hierbij. U krijgt inzicht in eigen, praktische wijsheid en wat u zelf belangrijk vindt.

Deze avond is interessant voor iedereen die zich wil verdiepen in humanisme en in gesprek wil gaan. U kunt ook vragen inbrengen.

De docent, Roland Gerritsen is humanistisch geestelijk begeleider en een ervaren docent.

Aanmelden:

www.humanistischverbond.nl/arnhem

Wanneer: Donderdag 23 november en dinsdag 26 maart van 19.30 – 22.00 uur
Waar: 23 nov: De Ontmoeting, Emmalaan 1, Bennekom, 26 maart: De Wasserij, Molenbeekstraat 26a, Arnhem
Prijs: Leden € 25,-,
niet-leden € 35,-

Twee bijeenkomsten: 75 jaar rechten van de mens

**Door Menno Hurenkamp, Ashley Terlouw en
Nicole Immler**

**Donderdagavonden: 30 november en
7 december 2023**

Op 10 december 2023 bestaat de Universele Verklaring van de rechten van de mens 75 jaar. Wat betekenen de universele rechten van de mensen voor ons? Hoe verhouden de rechten van de een zich tot de rechten van anderen? Hoe kunnen humanisten invulling geven aan de 30 artikelen van de rechten van de mens? Daarnaast is aandacht voor plichten en verantwoordelijkheden belangrijk.

Op 30 november geeft Menno Hurenkamp, hoogleraar aan de Universiteit voor Humanistiek, een inleiding met als titel: twee hoeraatjes voor mensenrechten.

Op 7 december gaan Ashley Terlouw, hoogleraar aan de Radboud Universiteit, en Nicole Immler, hoogleraar aan de Universiteit voor Humanistiek met elkaar en met ons in gesprek over mensenrechten.

Anmelden bij secretaris@hv-arnhem.nl of
tel. 06-44 19 38 31

- Wanneer: Donderdagen 30 november en 7 december om 19.30 – 21.30 uur
- Waar: De Wasserij, Molenbeekstraat 26a, Arnhem
- Prijs: Leden € 15,-, niet-leden € 20,-

Muziek en zingeving

Door Lennart Kolenberg

Zondagmiddag 17 december 2023

Al duizenden jaren wordt de winterwende gevierd. Na een periode van duisternis keert het licht terug. De decembermaand nodigt uit tot introspectie. Muziek is een niet te beschrijven kracht, waarover we onmogelijk kunnen zwijgen. Lennart Kolenberg, geestelijk verzorger en singer-songwriter, gaat samen met u in op de zingevende elementen in muziek. Via muziektheorie, filosofie en muziekpsychologie, naar persoonlijke verhalen over de kracht van muziek. Lennart nodigt u uit uw favoriete muziek, of instrument, mee te nemen. Samen swingen en zingen we de donkerste dagen van het jaar in! De middag eindigt met een gezamenlijke maaltijd.

Aanmelden bij secretaris@hv-arnhem.nl of tel. 06-44 19 38 31

Foto's: Stockfoto's

Nieuwjaars- bijeenkomst

Zondagmiddag
7 januari 2024

Samen met het Nivon is er aan het begin van het jaar een bijeenkomst voor leden om elkaar te ontmoeten en bij te praten onder het genot van koffie, thee, een drankje en oliebollen. Er is een muzikaal optreden.

Aanmelden niet nodig.

Wanneer: Zondag 17 december van 15.30 tot ongeveer 19.00 uur
Waar: De Wasserij, Molenbeekstraat 26a, Arnhem
Prijs: Leden € 20,-, niet-leden € 25,-, minima € 15,- (inclusief maaltijd en drankje)

Wanneer: Zondag 7 januari van 15.30 – 17.30 uur
Waar: De Wasserij, Molenbeekstraat 26a, Arnhem
Prijs: gratis

Bekommernis, over omzien naar de ander

Door Ralf Embrechts en Casper ter Heerdt
Januari-februari 2024

Kwetsbaarheid is een gegeven in ons leven. Er zijn (steeds meer) mensen die eenzaam zijn, zich sociaal overbodig voelen, in armoede leven en onvoldoende zelfbeschikking ervaren om zich nog met het leven te verbinden. Humanisme heeft de intentie een bijdrage te leveren aan de menselijke waardigheid en dus is het belangrijk om ons te "bekommeren" om kwetsbare mensen. Niet betuttelen maar de ander liefhebben zoals je jezelf liefhebt.

In deze bijeenkomsten gaan we na welke plaats het omzien naar de kwetsbare medemens in het humanisme heeft.

Dat doen we met Ralf Embrechts, van Quiet Nederland (www.quiet.nl), over stille armoede en de bestrijding ervan en Casper ter Heerdt kunstenaar en tentoonstellingsmaker over de functie van kunst als troost en verbinder.

Aanmelden bij secretaris@hv-arnhem.nl of tel. 06-44 19 38 31

Foto: Pexels.com

Wanneer: zie later website en nieuwsbrief
Waar: De Wasserij, Molenbeekstraat 26a, Arnhem
Prijs: Leden
Aanmelden: secretaris@hv-arnhem.nl of tel. 06-44 19 38 31

Verdiepingsdag: De dialoog - Verbindend in gesprek

**Zaterdag 16 maart 2024 van
10.00 – 16.00 uur**

Het beoefenen van de dialoog vraagt een open, onderzoekende en nieuwsgierige houding. Met aandacht, stilte, het stellen van vragen en 'verdiepend luisteren naar de ander', vanuit waarden als 'gelijkheid' en 'openheid'. En zelf ook gehoord worden. Samen denken om tot een diepere reflectie van de werkelijkheid en elkaars ideeën te komen. Het gaat in een dialoog niet om het overtuigen van de ander, maar om te leren van en met elkaar. Vanuit het idee dat de inzichten van de ander nodig zijn voor het eigen leerproces.

De docent, Roland Gerritsen is humanistisch geestelijk begeleider en een ervaren docent.

Aanmelden:

www.humanistischverbond.nl/arnhem

Wanneer: Zaterdag 16 maart van 10.00 – 16.00 uur
Waar: De Wassery, Molenbeekstraat 26a, Arnhem
Prijs: Leden € 50,-, niet-leden € 70,-, (minimum inkomen: leden € 25,- en niet-leden € 35,-)

Lezing: Inclusie of erbij horen

**Door Martien Schreurs en
korte ALV**

Dinsdagavond 20 februari 2024

Beleidsmakers in een beschaafde samenleving streven ernaar dat zo weinig mogelijk mensen buiten de boot vallen. Zo heeft de psychiatrie een systeem om mensen met psychische problemen te behandelen. Het doel is dat mensen weer functioneren. Maar functioneren is niet hetzelfde als bestaan. In de lezing onderzoeken we welke existentiële dimensies bij het streven naar controle en normaliteit in de verdrukking dreigen te komen. We zoeken naar alternatieve vormen van humanisering en inclusiviteit die niet gepaard gaan met uitsluiting. Hoe kunnen wij die nieuwe vormen denken en praktiseren?

Martien Schreurs is docent filosofie aan de Universiteit voor Humanistiek.

Aanmelden niet nodig.

Wanneer: dinsdag 20 februari om 20.00 uur, de ALV begint om 19.30 uur
Waar: De Wassery, Molenbeekstraat 26a, Arnhem
Prijs: Lezing: leden HV/Nivon gratis, niet leden € 7,50

Zo vindt u
ons online:

HV Afdeling
Arnhem - Rijnstreek:
www.humanistischverbond.nl/ar

Op facebook: [www.facebook.com/
profile.php?id=100064267466228](https://www.facebook.com/profile.php?id=100064267466228)

Cursus: **Filosofie in de praktijk**

Door Dick Kleinlugtenbelt

**Vanaf maandagavond
19 februari 2024**

In deze cursus werken we met de boeken 'Moderne Levenkunsten' en 'Op zoek naar je innerlijk kompas' van cursusleider Dick Kleinlugtenbelt. Bij de start van de cursus maken we gezamenlijk een keuze uit de verschillende levenskunstthema's in de boeken. We bespreken de thema's en doen per thema levenskunstoefeningen die ons helpen bij het beantwoorden van levensvragen en het zoeken naar een authentieke, persoonlijk levensstijl. We oefenen ook een gespreksmethode. De cursus is geschikt als eerste kennis-making en ook als vervolg op een eerdere cursus. Dick Kleinlugtenbelt is filosoof en schrijver.

Aanmelden bij secretaris@hv-arnhem.nl
of tel. 06-44 19 38 31

Wanneer: Maandagen 19 en 26
februari en 4, 11 en 18
maart van 19.30-22.00 uur

Waar: De Wasserij,
Molenbeekstraat 26a,
Arnhem

Prijs: Leden HV/Nivon € 62,50,
niet leden € 85,- inclusief
koffie/thee.

Themabijeenkomsten: Maand van de filosofie

**Donderdag 11 april in Wageningen
en dinsdag 23 april in Arnhem**

April is de maand van de filosofie met elk jaar een ander thema. Er verschijnt een essay, en er worden in het hele land activiteiten georganiseerd. Het HVAR organiseert twee bijeenkomsten, één in Wageningen en één in Arnhem. Na een inleiding, gaan deelnemers in gesprek met de spreker en met elkaar. Over het thema en de sprekers ontvangt u informatie in de nieuwsbrief en op de website.

**Aanmelden: voor Wageningen, niet nodig,
Voor Arnhem: secretaris@hv-arnhem.nl
of tel. 06 - 44 19 38 31**

Wanneer: donderdag 11 april en
dinsdag 23 april om
20.00 uur
Waar: 11 april: Bblthk,
Stationsstraat 2,
Wageningen en 23 april:
De Wasserij, Molen-
beekstraat 26a, Arnhem
Prijs: gratis

Wereldhumanismedag: Humanistische Mystiek

**Door Patrick van Wageningen
Zaterdagmiddag 22 juni 2024**

Patrick van Wageningen is docent en trainer voor integraal, persoonlijk leiderschap. Humanistische Mystiek is zijn term om het verlangen dat gaat over een besef van kosmische levensverbondenheid te onderzoeken en te doorleven. Een besef dat wij van hetzelfde Wezen gemaakt zijn als al het andere én een unieke expressie zijn van die levensstroom. Zijn missie is om mensen te verbinden met levenskracht, waardoor ze kunnen leven vanuit heelheid, kracht en liefde. Het doel is dat mensen zichzelf ontwikkelen én dienstbaar zijn aan het grotere geheel. Patrick legt de theorie uit en doet oefeningen met ons. Na de lezing is er een hapje en een drankje.

**Aanmelden bij secretaris@hv-arnhem.nl
of tel. 06-44 19 38 31**

Wanneer: Zaterdag 22 juni om 15.30
uur, inloop vanaf 15.00 uur
Waar: De Wasserij, Molen-
beekstraat 26a, Arnhem
Prijs: Leden € 7,50, niet-leden
€ 10,- (incl. koffie/thee,
drankje en hapje)